

§ 72 Remittering av förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025-2027

N164-0215/25

Socialförvaltningen Centrum har 2025-02-11 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Socialnämnden Centrum beslutar att, utan eget ställningstagande, remittera förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med bilaga 2 till förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst, utbildningsnämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Ungdomsfullmäktige.

Socialnämnden Centrum beslutar att remissyttranden ska inkomma till förvaltningen senast 2025-07-01.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Dag för justering

2025-03-25

Vid protokollet

Sekreterare

Jeanette Nilsson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Nina Miskovsky (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-11

Diarienummer N164-0215/25

Handläggare

Clara Lebedinski Arfvidson

Telefon: 031-366 98 61

E-post: clara.lebedinski.arfvidson@socialcentrum.goteborg.se

Remittering av förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum beslutar att, utan eget ställningstagande, remittera förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med bilaga 2 till förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst, utbildningsnämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Ungdomsfullmäktige.

Socialnämnden Centrum beslutar att remissyttranden ska inkomma till förvaltningen senast 2025-07-01.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2024-04-25 att ge socialnämnd Centrum i uppdrag att ta fram en ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck, och beslutade om ett tilläggsuppdrag 2024-10-10. Socialförvaltningen Centrum har nu tagit fram ett förslag till ny plan som bör skickas på remiss till berörda nämnder, stadens samverkansråd och ungdomsfullmäktige.

Stadens nuvarande plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har utvärderats av stadsledningskontoret och stadsrevisionen gjorde år 2023 en granskning av några nämnders arbete med frågan. Dessa rapporter har utgjort underlag till förslaget till ny plan. Förvaltningen har även haft dialoger med övriga socialförvaltningar, utbildningsförvaltningar, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning, och stadsledningskontoret.

Förslaget till ny plan har, enligt uppdrag, synkroniserats med planen för arbete mot våld i nära relation. De båda planerna delar tidsperiod, målsättning och delmålsområden. Det möjliggör för förvaltningarna att koppla samman arbetet med de båda planerna och skapa synergier. Förslaget till ny plan har även utformats med hänsyn till utvecklingen av stadens styrmiljö. Förslaget innehåller fem aktiviteter som förvaltningen bedömer kommer att öka likvärdigheten i stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och som kompletterar stadens pågående arbete med frågan. Förvaltningen bedömer att de

utgångspunkter som kommunfullmäktige uttryckte att den nya planen skulle utgå från, finns omhändertagna i förslaget till ny plan eller i annat pågående arbete i staden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Socialförvaltningen Centrums bedömning är att de aktiviteter som förvaltningen föreslår i den nya planen bör rymmas inom ramen för berörda nämnders grunduppdrag. I samband med remitteringen kommer socialnämnd Centrum att be berörda nämnder att återkomma med svar på vilka förutsättningar de har att genomföra förslagen till aktiviteter inom sin budgetram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Frihet från hedersrelaterat våld och förtryck är en mänsklig rättighet. Socialförvaltningen Centrum bedömer att förslaget till ny plan utgör en viktig del av stadens arbete mot våld och för mänskliga rättigheter. Den kompletterar *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024–2027* och annan planerande styrning inom området mänskliga rättigheter och brottsförebyggande arbete med aktiviteter som främjar målgruppens rätt till stöd och hjälp. Förslaget till ny plan innehåller även aktiviteter som kan förbättra hbtqi-personers och personer med funktionsnedsättnings möjligheter att få adekvat och likvärdigt stöd. En ambition med förslaget till ny plan är att den ska främja utvecklingen av gemensamma arbetssätt i socialförvaltningarna, vilket förvaltningen bedömer kan få positiva effekter för tilliten till staden i allmänhet och socialtjänsten i synnerhet, då förutsägbarheten och likvärdigheten i handläggningen av hedersrelaterade ärenden kan förväntas öka.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp 2025-03-18.

Bilagor

1. Begäran om yttrande över förslaget till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027
2. Göteborgs Stads plan för arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2024-04-25 att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i dialog med övriga socialnämnder, utbildningsnämnder och stadsledningskontoret ta fram en ny plan för Göteborgs Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen lämnar nu ett förslag till ny plan och föreslår att det remitteras till berörda nämnder och stadens samverkansråd med begäran om yttrande senast 2025-07-01.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2024-04-25 att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i dialog med övriga socialnämnder, utbildningsnämnder och stadsledningskontoret ta fram en ny plan för Göteborgs Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Enligt beslutet ska den reviderade planen, där det är möjligt, synkroniseras med mål och aktiviteter i *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024–2027*.

Kommunfullmäktige beslutade även att den nya planen ska:

- a) omhänderta och bygga på resultaten i utvärderingen av nuvarande plan och skapa en likvärdig struktur för arbetet mot hedersrelaterat våld i hela staden,
- b) inkludera åtgärder som möter Stadsrevisionens rekommendationer i granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck (2023-09-19) samt berörda nämnders kommande svar på Stadsrevisionens rekommendationer inklusive översyn av vilka rutiner inom socialnämnder och utbildningsnämnder som behöver uppdateras för att arbeta likvärdigt i staden med god samverkan,
- c) ha ett särskilt fokus på utbildnings- och informationsinsatser för barn och unga respektive medarbetare och chefer inom socialnämnder och utbildningsnämnder,
- d) inkludera aktiviteter för stärkt samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och polis särskilt vid misstanke om eller konstaterade bortföranden av barn, samt aktiviteter för hur både kommunala skolor och friskolor kan delta aktivt i arbetet mot hedersrelaterat våld.

Kommunfullmäktige beslutade även om ett tilläggsuppdrag till socialförvaltningen Centrum 2024-10-10. Socialnämnden Centrum ska enligt beslutet inom ramen för framtagandet av ny plan för Göteborgs Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, utveckla och fortsatt hantera sammanställningar av statistik över barn och unga som förs ut ur landet på grund av hedersrelaterade anledningar.

I väntan på en ny plan förlängdes den utgående planens giltighetstid till och med år 2025.

Remissinstanser

Socialförvaltningen Centrum föreslår följande remissinstanser: förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Ungdomsfullmäktige.

I bilaga 1 *Begäran om yttrande över förslaget till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027* finns instruktioner om remisshanteringen och frågor till nämnderna och råden.

Bakgrund till uppdraget

Uppföljning och utvärdering av nuvarande plan

Kommunfullmäktige antog stadens nuvarande plan mot hedersrelaterat våld och förtryck år 2020. Det var den första planen med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck i staden. Planens ursprungliga giltighetstid var 2020–2023. När planen löpte ut år 2023 gjordes en uppföljning och en utvärdering av den. Uppföljningen gjordes av forskare vid Örebro Universitet och syftade till att undersöka om det skett några förändringar i det hedersrelaterade våldets uttryck och karaktär i Göteborg sedan år 2018, då den så kallade Storstadskartläggningen genomfördes. Uppföljningens resultat kan inte generaliseras till hela staden, eftersom en högre andel ungdomar i utsatta och särskilt utsatta områden besvarade enkäten, men forskarna konstaterar att det trots positiva tendenser alltså finns utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck i Göteborg. Forskarna menar att de rekommendationer som de gav staden år 2018 i samband med genomförandet av Storstadskartläggningen fortfarande är aktuella för stadens arbete. Rekommendationerna handlar bland annat om kontinuerliga utbildningsinsatser, stärkt samverkan mellan skola och socialtjänst och ett stärkt barnperspektiv i socialtjänstens utrednings- och beslutsprocess.

I utvärderingen av planen konstaterar stadsledningskontoret att det är svårt att med säkerhet säga att de positiva förflyttningar som påvisas i uppföljningen är direkt kopplade till stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, men att staden har tagit betydelsefulla steg i arbetet och att den nuvarande planen har varit viktig för att föra arbetet framåt. Av den nuvarande planens fjorton aktiviteter bedömer stadsledningskontoret att tolv har genomförts. Stadsledningskontoret lyfter särskilt skapandet av Regionalt stödcentrum heder och de lokala resursteamerna som avgörande för utvecklingen av stadens arbete. Samtidigt konstaterar stadsledningskontoret i utvärderingen att samverkan mellan olika förvaltningar och funktioner i staden ibland brister, att personalomsättningen i en del verksamheter försvårar uppbyggnaden av verksamheternas kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck och att det har utvecklats olika arbetssätt i socialförvaltningarna.

Stadsrevisionens granskning

Stadsrevisionen granskade hur socialnämnd Hisningen och Nordost, samt grundskolenämnden, förskolenämnden och utbildningsnämnden arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck år 2023, och lämnade sina rekommendationer i september samma år. Revisionens samlade bedömning är att alla granskade nämner behöver utveckla sitt arbete med frågan, men ser samtidigt att olika nämnder har kommit olika långt i sitt arbete. Revisionen lämnade sammanlagt åtta rekommendationer, som de riktar till samtliga granskade nämnder eller till några av dem. Bland annat handlar rekommendationerna om att säkerställa kompetensutveckling, att upprätta rutiner för samverkan och upptäckt av hedersrelaterat våld, samt att följa upp och utvärdera arbetet.

I nämndernas yttranden över revisionens granskning går att utläsa att nämnderna anser att deras arbete ligger i linje med rekommendationerna eller att de avser att utveckla sitt arbete i enlighet med dem. Socialförvaltningen Centrum har under arbetet med förslaget till ny plan kunnat konstatera att många utvecklingsprocesser är påbörjade.

Kartläggning av bortförda barn

Sedan år 2020 har stadsdelsnämnderna och därefter socialförvaltningen Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst sammanställt statistik över antalet barn som förts ut ur landet av hedersrelaterade anledningar. Det har genom åren dock framkommit utmaningar att genomföra kartläggningen på ett sätt som kan visa att det är just hedersrelaterad problematik som är orsaken till att barnet förs ut ur landet.

Socialnämnden Centrum föreslog därför att kartläggningen skulle breddas och fokusera på barn som inte fullgör sin skolplikt oavsett anledning, och att den därmed skulle hanteras av grundskolenämnden. Kommunfullmäktige fattade dock beslutet att kartläggningen inriktad på bortförda barn i hederskontext ska fortgå, men att den ska utvecklas för att öka dess tillförlitlighet. Kommunfullmäktige beslutade också att det fortsatt är socialnämnden Centrum som ska hantera den sammanställda statistiken.

Angränsande uppdrag

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är mångfacetterat och sker på en generell nivå i samtliga nämnder i staden genom det övergripande arbetet mot brottslighet, våld i nära relationer och för mänskliga rättigheter. De uppdrag som angränsar till uppdraget att ta fram en ny plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är därför många. Nedan listas några program och planer som angränsar till förslaget till ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck:

- *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation 2024–2027*
- *Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026*
- *Göteborgs Stads handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen 2023–2026*
- *Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2025–2030*
- *Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2025*

I förslaget till plan finns närmare beskrivningar av ett urval av dessa programs och planers koppling till arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service

Förslag till riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service är i skrivande stund ute på remiss i flertalet nämnder och kommunala bolag. Stadsledningskontoret har tagit fram förslaget till riktlinje enligt uppdrag från kommunfullmäktige (2024-04-25 § 157 punkt 2). Syftet med riktlinjen är att tydliggöra och samordna stadens arbete för mänskliga rättigheter och på så vis effektivisera styrningen med fokus på ökade effekter för stadens målgrupper. Förslaget till riktlinje tar fasta på normmedvetenhet utifrån krav på kunskap, arbetssätt och förhållningssätt, samt ställer krav på systematisk analys av olika målgruppers behov och förvaltningarnas arbete i relation till dessa. Personer som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck ingår i målgrupperna vars behov förvaltningarna ska analysera. Över tid förväntas riktlinjen minska behovet av planerande styrning inom området mänskliga rättigheter och styra om resurser från administration till verkställande. I framtagandet av förslaget till ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck har intentionerna i förslaget till riktlinje beaktats och vägts in i planens utformning.

Beredning av ärendet

Förslaget till ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck baseras på flera olika underlag. Utvärderingen av nuvarande plan, stadsrevisionens granskning, samt nämndernas yttranden över granskningen har utgjort en grund för arbetet, och har kompletterats med dialoger med socialförvaltningarna, utbildningsförvaltningarna, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt stadsledningskontoret. Dessa dialoger har genomförts i form av tre workshops. Under workshopparna har representanter för förvaltningarna tillsammans diskuterat nuläget i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och identifierat utvecklingsbehov. Förvaltningen har även haft fördjupade dialoger med förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen för att få en mer fördjupad bild av pågående utvecklingsprocesser och utvecklingsbehov inom dessa förvaltningar.

Förutom dessa lokala underlag har information hämtats in från forskning, andra myndigheter och samverkansparter.

Socialförvaltningen Centrum har även haft separata dialoger med stadsledningskontoret angående hur planen bäst utformas med hänsyn till utvecklingen av stadens styrmiljö, framför allt utifrån förslaget till riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter.

Planens syfte och utgångspunkter

Syftet med förslaget till ny plan är att stärka utvecklingen av stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Planen kompletterar förvaltningarnas systematiska kvalitetsarbete som säkerställer att verksamheten lever upp till internationella konventioner, svensk lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd samt lokal styrning.

En utgångspunkt för den nya planen är att den utgör en del av stadens samlade styrning inom området mänskliga rättigheter och likvärdig service. Den är fokuserad på utvecklingen av stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck specifikt och innehåller inte aktiviteter för utvecklingen av andra relaterade områden eller aktiviteter som hör hemma i verksamheternas systematiska kvalitetsarbete. Det innebär att en del aktiviteter och åtgärder som förvisso är viktiga för att de som vistas och lever i Göteborg ska ha frihet från hedersrelaterat våld och förtryck inte finns i förslaget till plan. Detta eftersom de redan är omhändertagna i lagstiftning, annan lokal styrning eller i det systematiska kvalitetsarbetet.

Ytterligare en utgångspunkt i förslaget till ny plan är att stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck stärks och utvecklas av arbetet mot våld i nära relationer, eftersom hedersrelaterat våld och förtryck ofta utövas i nära relationer. *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024 – 2027* innehåller tre delmål och 22 aktiviteter. Samtliga aktiviteter är betydelsefulla även i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Förslaget till ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck ska ses som ett komplement till planen för arbete mot våld i nära relationer. De fem aktiviteter som förslaget innehåller är inriktade på åtgärder som kan stärka och utveckla stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ytterligare och utöver det arbete som redan pågår inom ramen för arbetet mot våld i nära relationer.

Synkronisering med planen för arbete mot våld i nära relation

I uppdraget att ta fram en ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck har det ingått att synkronisera den nya planen med mål och aktiviteter i *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024 – 2027* där det är möjligt. Planen mot våld i nära

relationer fastställer det övergripande målet att ingen ska utsättas för våld i nära relationer. Eftersom hedersrelaterat våld och förtryck till stor del utövas i nära relation ska staden därmed även arbeta för att ingen ska utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

För att möjliggöra för staden att kunna synkronisera arbetet med de båda planerna har förslaget till ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck fått samma tidsperiod som planen mot våld i nära relationer. Det vill säga att de båda planerna går ut samtidigt år 2027. Förslaget till plan mot hedersrelaterat våld utgår även från samma områden som delmålen i planen mot våld i nära relation: förebyggande arbete, stöd och skydd till barn och vuxna, samt kvalitet i arbetet. Det bör skapa igenkänning och göra det enklare att slå samman utvecklingsprocesserna gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i de fall förvaltningarna bedömer att det är önskvärt och möjligt.

Aktiviteter i planen

Förslaget till ny plan omfattar fem aktiviteter. Det relativt sett låga antalet aktiviteter beror bland annat på att perioden för denna plan är kortare än vanligt, cirka två år, eftersom den har synkroniserats med planen för arbete mot våld i nära relation.

Aktiviteterna riktar sig till socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, nämnden för äldre samt vård och omsorg, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Varje nämnd har ansvar att genomföra aktiviteterna inom planperioden.

Förebyggande arbete

Inom området förebyggande arbete föreslår socialförvaltningen Centrum en aktivitet (1.1). Aktiviteten ger förvaltningarna i uppdrag att genomföra kompetenshöjande insatser till personal om den särskilda utsatthet som hbtqi-personer och personer med intellektuell funktionsnedsättning lever under i hederskontext. I kartläggningar på området från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och föreningen Tjejers rätt i samhället framkommer att kunskaperna om särskild sårbarhet i hederskontext är låg bland yrkesverksamma, vilket riskerar att göra stödet ojämlikt. Även i dialogerna med förvaltningarna har det framkommit behov av att fokusera på personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer i arbetet mot hedersrelaterat våld, eftersom det är grupper som riskerar att osynliggöras på grund av bristande kunskap om gruppernas utsatthet. Förvaltningen ser att denna aktivitet utvecklar och stärker befintligt arbete, och delvis omhändertar kommunfullmäktiges utgångspunkt om kompetenshöjande insatser för medarbetare och chefer inom utbildnings- och socialnämnder (punkt 2c).

Stöd och skydd till utsatta barn och vuxna

Inom området stöd och skydd föreslår socialförvaltningen Centrum två aktiviteter. Aktiviteterna handlar dels om att upptäcka personer som är utsatta eller som utövar hedersrelaterat våld och förtryck (aktivitet 2.1), dels om att öka likvärdigheten i socialförvaltningarnas handläggning av hedersrelaterade ärenden genom att implementera standardiserade bedömningsmetoder för risk- och skyddsbedömning (aktivitet 2.2).

I Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024 – 2027 finns tre aktiviteter som ger socialnämnderna i uppdrag att säkerställa att det finns rutiner och metoder att ställa frågor om våldsutsatthet och våldsutövning (aktiviteterna 1.5, 2.3 och 3.1). Om förvaltningarna endast ställer frågor om våld i nära relation utan att ta hedersvåldets särskilda uttryck i beaktande, riskerar man att fall av hedersrelaterat våld

förblir upptäckta och att individen inte får rätt stöd och hjälp. Förvaltningen föreslår därför en aktivitet i den nya planen om att socialnämnderna även ska ha ett specifikt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck i arbetet med rutiner och metoder för att ställa frågor om våldsutsatthet och våldsutövning. Att detta är viktigt för att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i staden underströks under dialogerna med förvaltningarna inför framtagandet av planen. Det ger staden möjlighet att upptäcka fler fall av hedersrelaterat våld och förtryck, och är ett viktigt steg för att nå målet om att ingen ska utsättas för våld i nära relation. Det är även viktigt att förvaltningarna i detta arbete inkluderar frågor som kan upptäcka utövande av hedersrelaterat våld och förtryck, och att man är uppmärksam på de dubbla roller som offer och förövare som kan förekomma hos individer som lever i hederskontext.

Den andra aktiviteten inom området tar sikte på ökad likvärdighet i socialförvaltningarnas handläggning av hedersrelaterade ärenden. I revisionens granskning framkommer att socialförvaltningarna har utvecklat olika arbetssätt gällande hedersrelaterat våld och förtryck, och att detta riskerar att påverka likvärdigheten negativt. Att arbeta med standardiserade bedömningsmetoder som är inriktade på hedersrelaterat våld och förtryck är ett sätt att öka möjligheterna för individen att få tillgång till likvärdigt stöd och skydd. I granskningen framkommer att bedömningsstödet PATRIARK används i socialförvaltningarna, men att personalen upplever att det kan vara svårt att göra bedömningen. Det krävs utbildning för att använda standardiserade bedömningsmetoder, och kompetensen i att handlägga hedersrelaterade ärenden är varierande i socialförvaltningarna och påverkas av hög personalomsättning. I socialförvaltningarnas nyligen antagna handbok mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck framgår att standardiserade bedömningsmetoder ska användas så långt som det är möjligt i handläggningen. Handboken är dock främst inriktad på vuxenområdet, och metoder för bedömning av barn och ungas utsatthet finns inte beskrivna. Aktiviteten att implementera standardiserade bedömningsmetoder för risk- och skyddsbedömning inriktade på hedersrelaterat våld och förtryck ser socialförvaltningen Centrum därför som ett relevant förtydligande om vikten av att socialförvaltningarna aktivt arbetar för att alla individer, oavsett ålder, ska få likvärdig och kunskapsbaserad utredning av risk- och skyddsfaktorer och därigenom erbjudas adekvata insatser.

Öka kvaliteten i arbetet

Inom området öka kvaliteten i arbetet föreslår socialförvaltningen Centrum två aktiviteter. En aktivitet som omhändertar behovet av gemensamma rutiner inom socialförvaltningarna (aktivitet 3.1) och en aktivitet som omhändertar kommunfullmäktiges uppdrag till socialnämnden Centrum att utveckla kartläggningen av barn som förs ur landet av hedersrelaterade anledningar (aktivitet 3.2).

Den första aktiviteten tar sikte på framtagandet av en gemensam rutin för socialförvaltningarna inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Som nämnts tidigare konstaterade stadsrevisionen i sin granskning att det saknas gemensamma arbetssätt vad det gäller hedersrelaterat våld och förtryck i de fyra regionala socialförvaltningarna. Även i utvärderingen av nuvarande plan lyfts avsaknaden av gemensamma rutiner som ett hinder i utvecklingen av arbetet som dessutom påverkar den enskildes rätt till stöd och skydd negativt. I dialogerna som socialförvaltningen Centrum haft med relevanta förvaltningar under framtagandet av förslaget till ny plan har förvaltningarnas representanter lyft att få känna till och använda de rutiner som redan

finns och att avsaknaden av gemensamma rutiner leder till försämrad likvärdighet. Socialförvaltningarna har nyligen antagit en handbok för handläggningen av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I handboken saknas dock mer ingående information om våldsformer som är specifika för hedersrelaterat våld och förtryck, som exempelvis bortförande och kvarhållande av barn utomlands, bortgifte och könsstympning. Handboken är också primärt riktad till verksamhetsområde vuxen, vilket gör att särskild information om handläggningen av ärenden rörande barn i hederskontext inte är inkluderad. Socialförvaltningen Centrum ser också att det är viktigt att förvaltningen för funktionsstöd inkluderas i den gemensamma rutinen, eftersom personer med funktionsnedsättning är en särskilt utsatt och svårupptäckt grupp i hederskontext. Även om det är de regionala socialförvaltningarna som handlägger ärenden rörande hedersrelaterat våld där individen är i behov av skydd, bör förvaltningen för funktionsstöd inkluderas i de delar som handlar om att förebygga och upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialförvaltningen Centrum ser att aktiviteten att ta fram en gemensam rutin är viktig för att främja likvärdigheten, samt öka kvaliteten och samverkan i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Aktiviteten omhändertar även kommunfullmäktiges medskick om att planen ska skapa en likvärdig struktur för arbetet och inkludera en översyn av socialnämndernas rutiner i syfte att stärka likvärdigheten (punkterna 2a och 2b). Den har även bäring på fullmäktiges medskick att stärka samverkan mellan stadens förvaltningar i hedersrelaterade ärenden (punkt 2d). Socialnämnden Hisingen föreslår vara samordningsansvarig för aktiviteten, eftersom förvaltningen innefattar Enheten för kvalitet. Enheten är en gemensam resurs för de fyra regionala socialförvaltningarna, och har bland annat i uppdrag att samordna styrande dokument kopplade till socialtjänstprocessen.

Den andra aktiviteten som socialförvaltning Centrum föreslår inom området Öka kvaliteten i arbetet, är att förvaltningen ska utveckla kartläggningen av barn som förs ur landet av hedersrelaterade anledningar. Denna aktivitet omhändertar kommunfullmäktiges tilläggsuppdrag till planen. I uppdraget uttryckte kommunfullmäktige att kartläggningen skulle utvecklas i samband med att förslaget till ny plan togs fram. Att utveckla kartläggningen är dock ett större arbete som kan innebära att socialförvaltningarna behöver se över orsaks- och händelsekoder i sitt verksamhetssystem för myndighetsutövning och skapa manuella arbetssätt för att systematiskt granska ärenden som är kodade som hedersrelaterade. Samverkan med grundskoleförvaltningen för tillgång till information från skolpliktsbevakningen kan även bli aktuellt. Detta arbete har inte varit möjligt att göra inom ramen för framtagandet av planen, eftersom det är relativt resurskrävande. Förvaltningen föreslår därför att uppdraget läggs in som en aktivitet i planen. På så sätt integreras kartläggningen i stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck på ett tydligt sätt.

Kartläggningens nytta för verksamhetsutveckling har historiskt sett varit otydlig. I utvärderingen av nuvarande plan skriver stadsledningskontoret att en utvecklad kartläggning kan ligga till grund för förslag om hur samverkan och samarbete mellan skola och socialtjänst kan förstärkas kring barn som riskerar att föras ut ur landet i hedersrelaterade syften. Förvaltningen delar denna bedömning, och föreslår därför att socialnämnden Centrum också ska ge förslag på hur resultatet av kartläggningen kan

användas för att utveckla stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, specifikt när det kommer till att förebygga och förhindra hedersrelaterade bortföranden av barn.

Omhändertagandet av kommunfullmäktiges utgångspunkter

Kommunfullmäktige gav i samband med att de tilldelade socialnämnden Centrum uppdraget att ta fram en ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck ett antal utgångspunkter om planens innehåll. Socialförvaltningen Centrum har i arbetet med förslaget till ny plan beaktat dessa. En del medskick finns helt eller delvis omhändertagna i de fem aktiviteter som förvaltningen föreslår i den nya planen. Andra medskick har förvaltningen konstaterat omhändertagna i andra planer eller i annat arbete som redan pågår i staden.

Utgångpunkterna i *punkt 2a* handlar om att planen ska omhänderta och bygga på resultaten av utvärderingen av den nuvarande planen, och skapa en likvärdig struktur för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i hela staden. I arbetet med att ta fram ett förslag till ny plan har utvärderingens resultat varit centrala och förvaltningen har haft en kontinuerlig dialog med stadsledningskontoret. Ambitionen att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ska ha en likvärdig struktur i hela staden anser förvaltningen löper som en röd tråd genom samtliga aktiviteter. Aktiviteterna handlar om kompetensutveckling, ökad samverkan, gemensamma rutiner och arbetssätt, samt förbättrad kunskapsproduktion. Sammantaget bör aktiviteterna främja en likvärdig struktur för arbetet i hela staden.

Punkt 2b handlar om att planens aktiviteter ska inkludera åtgärder som möter stadsrevisionens rekommendationer och nämndernas yttranden över rekommendationerna. Punkten handlar också om att en översyn av rutiner inom socialnämnder och utbildningsnämnder ska ske. Socialförvaltningen Centrum kan konstatera att det pågår arbete i förvaltningarna för att möta revisionens rekommendationer och i vissa fall är rekommendationerna redan omhändertagna av nämnderna. Vi har därför bedömt att det inte behövs åtgärder i planen som möter rekommendationerna.

Angående en översyn av rutiner pågår det arbete i förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen att se över och utveckla rutiner angående hedersrelaterat våld och förtryck, detta efter revisionens rekommendationer. Socialförvaltningarna och utbildningsförvaltningarna har även tagit fram en ny rutin för samverkan i hedersrelaterade ärenden som nyligen blev antagen. I förslaget till plan ger vi ett förslag på en aktivitet om en gemensam rutin för de fyra regionala socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd. När en sådan rutin tas fram bör förvaltningarna även se över vilka rutiner som en gemensam rutin bör ersätta och därmed göra en översyn. Förvaltningen anser således att denna utgångspunkt är omhändertagen i förslaget till ny plan.

Utgångpunkterna i *punkt 2c* beskriver att den nya planen ska ha ett särskilt fokus på utbildnings- och informationsinsatser för barn och unga respektive medarbetare och chefer inom socialnämnder och utbildningsnämnder. I planen för arbete mot våld i nära relationer finns en aktivitet om kunskapshöjande insatser där målgruppen är chefer och medarbetare (aktivitet 1.3). I uppföljningen av planen ska antalet deltagare på Kompetenscentrum våld i nära relationers utbildningar användas som processindikator. I dessa utbildningar ingår hedersrelaterat våld och förtryck. Revisionen har gett

rekommendationen att de granskade förvaltningarna ska säkerställa att personalen får kompetensutveckling i vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär. Nämnderna beskriver i sina yttranden att denna rekommendation är omhändertagen i lokala kompetensutvecklingsplaner. Regionalt stödcentrum heder erbjuder även flera utbildningar om hedersrelaterat våld och förtryck med olika fokus till stadens verksamheter, och har dessutom nyligen beviljats medel av Jämställdhetsmyndigheten för ett projekt som syftar till att öka kunskapen inom skola, socialtjänst, fritidsverksamhet och föreningsliv om arbetet med pojkar och unga män i hederskontext. Förvaltningen anser att kompetensutvecklingen för chefer och medarbetare om hedersrelaterat våld och förtryck är alltför pågående och till stora delar omhändertagen. Förvaltningen föreslår dock en aktivitet om kompetensutveckling angående särskild utsatthet i förslaget till ny plan för att stärka stadens arbete med kompetensutveckling ytterligare.

Planen mot våld i nära relationer innehåller även en aktivitet om att utveckla arbetssätt med fokus på integritet, värderingar och frihet från våld där barn och unga är en av målgrupperna (1.4). Socialförvaltningen Centrum anser att denna aktivitet omhändertar utgångspunkten om utbildnings- och informationsinsatser till barn, tillsammans med annat arbete som förvaltningarna gör på området. Exempelvis ska grundskoleförvaltningen fortsätta att implementera läroplanen (Lgr22), där kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck ingår. Regionalt stödcentrum heder har ett samarbete med grundskoleförvaltningen kring utbildningspaketet Kärlekens pris, som behandlar heder och hbtqi. Socialförvaltningarna Sydväst och Nordost har också beviljats medel från Jämställdhetsmyndigheten till projektet "Lite våld gör också ont" som är ett metodmaterial för att skapa dialog med unga om hur de kan agera när de ser våld och vilken hjälp som finns att få. I stadsrevisionens granskning framgår även att det finns ett systematiskt arbete med att stärka barnens identitet, kroppsliga och personliga integritet och självständighet i förskolan.

Sista punkten, 2d, handlar om att den nya planen ska inkludera aktiviteter för stärkt samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och polis särskilt vid misstanke eller konstaterat bortförande av barn, samt aktiviteter för hur både kommunala skolor och friskolor kan delta aktivt i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

I planen för arbete mot våld i nära relationer finns en aktivitet om att socialnämnderna ska säkerställa att det finns aktuella skriftliga överenskommelser med externa aktörer om samverkan i enskilda ärenden rörande våld i nära relationer, där polisen ingår som en relevant extern aktör (aktivitet 4.4). Förvaltningen konstaterar även att Regionalt stödcentrum heder har en polis anställd på 50 procent och att staden har samverkan med polisen genom Barnahus. Strukturer för samverkan med polisen finns och ska även säkerställas genom arbetet mot våld i nära relationer. Förvaltningen inkluderar därför inte aktiviteter om ytterligare samverkan med polisen i förslaget till ny plan mot hedersrelaterat våld.

Angående samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst har det nyligen tagits fram en förvaltningsgemensam rutin för samverkan vid misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck mot barn och unga vuxna 0–21 år. Rutinen gäller samverkan i individärenden. Om rutinen kan sägas ha haft någon påverkan på förvaltningarnas samarbete kring misstänkta eller konstaterade hedersrelaterade bortföranden av barn är i nuläget för tidigt att uttala sig om, eftersom implementeringen precis har påbörjats. Förvaltningen konstaterar dock att en samverkansrutin finns och att den bör ge positiva resultat på

förvaltningarnas samverkan vid misstanke eller konstaterat hedersrelaterade bortförande av barn. Behov av ytterligare samverkan kring den specifika problematiken kan fångas upp i förslaget till aktivitet om utveckling och användning av kartläggningen av bortförda barn som socialförvaltningen Centrum ska genomföra under planperioden.

Förvaltningen har under framtagandet av planen haft en fördjupad dialog med förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen om möjligheterna att genomföra effektiva aktiviteter för att friskolor ska kunna delta mer aktivt i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Under dialogerna har vi konstaterat att stadens rådighet över friskolorna är obefintlig och att staden involverar friskolorna på de sätt den kan, exempelvis genom att dela information om hedersrelaterat våld och förtryck och att bjuda in till olika kompetensutvecklingsinsatser. Socialförvaltningen Centrum föreslår därför ingen särskild aktivitet om att inkludera friskolorna ytterligare i arbetet, utan anser att det är mer angeläget att förvaltningarnas resurser går till att utveckla det arbete som staden har rådighet över.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att förslaget till ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck kommer att stärka och utveckla stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. En del behov av utveckling som har framkommit under beredningen av planen faller inom ramen för förvaltningarnas systematiska kvalitetsarbete eller inom andra planer, och har därför inte inkluderats i förslaget till ny plan. Aktiviteterna i planen kompletterar det arbete som förvaltningarna ska göra enligt lagar, föreskrifter och annan lokal styrning, och bidrar på så vis till en effektiv styrning. Förslaget till ny plan tar fasta på behoven av ökad likvärdighet och kunskaps- och kompetensutveckling. Förvaltningen bedömer att de sammantagna resultaten av planens föreslagna aktiviteter, tillsammans med redan pågående arbete, bör leda mot att ingen utsätts hedersrelaterat våld och förtryck vilket bidrar till att uppfylla målet att ingen ska utsättas för våld i nära relation. De utgångspunkter som kommunfullmäktige gav i uppdraget bedömer förvaltningen som omhändertagna, antingen genom aktiviteterna i förslaget till ny plan eller genom annat pågående arbete i staden.

Förslaget till ny plan har, enligt uppdrag, synkroniserats med *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024–2027* genom att de båda planerna delar tidsperiod, målsättning och delmålsområden. Detta bör leda till att förvaltningarna på ett effektivt sätt kan koppla samman arbetet med de båda planerna och skapa synergier. Tidsperioden för den nya planen blir på grund av denna synkronisering kortare än normalt, nämligen cirka två år. Förvaltningen bedömer dock att det är en tillräcklig tidsperiod för att aktiviteterna ska kunna genomföras, eftersom staden har ett redan pågående arbete och särskilda resurser för frågan. Arbetet börjar därmed inte från ingenting, utan förslaget till plan stärker fortsatt utveckling av arbetet och driver det framåt.

Socialförvaltningen Centrum

Sandra Säljö
Förvaltningsdirektör

Begäran om yttrande över förslaget till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027

Socialnämnden Centrum efterfrågar yttrande från nedanstående remissinstanser om förslaget till *Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027*. Se tjänsteutlåtande för beskrivning av bakgrund med mera.

Socialnämnden Centrum önskar att remissinstanserna särskilt beaktar följande frågor i sina remissvar:

- Bedömer ni att aktiviteterna som föreslås i planen är möjliga att genomföra inom förvaltningens budgetram? Ange grunderna för er bedömning.
- Bedömer ni att aktiviteterna som föreslås i planen kompletterar aktiviteterna i planen för arbetet mot våld i nära relationer och andra planer och program inom relaterade områden?
- Bedömer ni att aktiviteterna som föreslås i planen ökar likvärdigheten i stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck?

I övrigt ber nämnden om svar i enlighet med [Göteborgs Stads riktlinje för remisshantering](#)

Nämnden önskar svar senast den 1 juli 2025. Svaret skickas i Wordformat till: socialcentrum@socialcentrum.goteborg.se

Märk svaret med diarienummer N164-0215/25. Bifoga protokollsutdrag.

Remissinstanser

- Förskolenämnden
- Grundskolenämnden
- Utbildningsnämnden
- Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
- Nämnden för funktionsstöd
- Äldre- samt vård och omsorgsnämnden
- Socialnämnden Hisingen
- Socialnämnden Nordost
- Socialnämnden Sydväst
- Göteborgs Stads HBTQI-råd
- Göteborgs Stads råd för funktionsrätt
- Göteborgs Stads pensionärsråd
- Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer
- Göteborgs stads råd för den sverigefinska minoriteten
- Ungdomsfullmäktige

Göteborgs
Stad

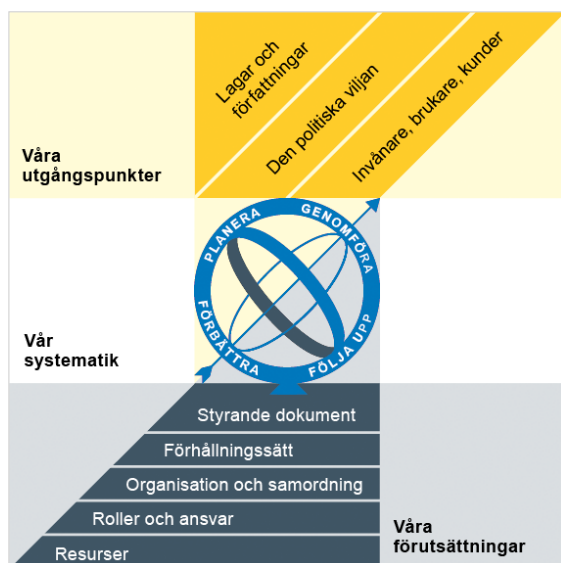
Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027

REMISSVERSION

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: [Dokumentsort]	Giltighetstid: [Giltighetstid]	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan	4
Vem omfattas av planen	4
Giltighetstid	4
Bakgrund	4
Kopplingen till andra styrande dokument	4
Genomförande av planen	5
Uppföljning av denna plan	5
Planens utgångspunkter.....	6
Vad är hedersrelaterat våld och förtryck?	6
Planen	7
1. Förebyggande arbete.....	7
2. Stöd och skydd till utsatta barn och vuxna	8
3. Öka kvaliteten i arbetet	9
Översikt av aktiviteter.....	11

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med planen är att stärka utvecklingen av Göteborgs Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Planen är ett komplement till befintlig styrning på området och bygger vidare på stadens nuvarande arbete med frågan.

Vem omfattas av planen

Aktiviteter i denna plan är riktade till följande nämnder: socialnämnden Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, nämnden för äldre samt vård och omsorg, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Giltighetstid

Planen gäller för år 2025–2027.

Bakgrund

I samband med att giltighetstiden för Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2024 gick ut, beslutade kommunfullmäktige den 25 april år 2024 att ge socialnämnd Centrum i uppdrag att ta fram en ny plan.

Planen ska enligt uppdraget tas fram i dialog med övriga socialnämnder, utbildningsnämnder och stadsledningskontoret. Den ska också, där det är möjligt, synkroniseras med mål och aktiviteter i *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024 – 2027*.

Kopplingen till andra styrande dokument

I staden finns riktlinjer, program och planer som ger riktning för arbetet med mänskliga rättigheter, jämlikhet och brottsförebyggande arbete, och som därmed även har bäring på arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Nedan beskrivs de styrande dokument som tydligast angränsar till denna plan.

Det är en mänsklig rättighet att leva ett liv fritt från våld och förtryck. Staden ansvarar för att skydda invånare mot våld och trakasserier, samt att erbjuda stöd till utsatta grupper. *Göteborgs stads riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service* [förslaget är under remissbehandling] tydliggör hur ansvaret ska omsättas i stadens verksamheter. Riktlinjen syftar till att skapa ett sammanhållet arbete inom området mänskliga rättigheter för att öka olika målgruppers tillgång till rättigheter och service.

Göteborgs stads plan för arbete mot våld i nära relation 2024 – 2027 syftar till att stärka utvecklingen av Göteborgs Stads arbete mot våld i nära relationer för att nå målet att ingen ska utsättas för våld i nära relationer. Hedersrelaterat våld och förtryck utövas till stor del i nära relationer och denna plan kompletterar planen mot våld i nära relation genom aktiviteter som har särskilt fokus på arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022 – 2026 inkluderar flera strategier som syftar till att förbättra situationen för personer som lever i hederskontext, bland annat att utveckla arbetet med brottsofferstöd. Programmet tydliggör stadens samlade uppdrag med det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Det övergripande målet är att Göteborg är en trygg och säker stad där alla som lever, verkar och vistas tar ansvar och bidrar till ökad trygghet och minskad brottslighet.

Det finns flera samband mellan hederskultur, klanstrukturer, gängkriminalitet och våldbejakande extremism. Kriminella nätverk genomsyras ofta av hedersnormer.

Göteborgs Stads handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen 2023 – 2026 innehåller insatser för stadens arbete på området. Bland annat att socialnämnderna ska arbeta gemensamt med tidiga insatser för att motverka kriminalitet bland barn och unga och att ge skydd åt de som kan riskera att rekryteras till kriminella gäng. I båda fallen nämns hederskontext som en riskfaktor.

Genomförande av planen

Varje nämnd med utpekad ansvar för någon aktivitet i planen ansvarar för att genomföra aktiviteten i sin förvaltning. Aktiviteterna ska vara genomförda vid planperiodens slut år 2027.

Samordningsansvar innebär att utpekad nämnd ska samordna nämndernas arbete med aktiviteten. Det innebär inte att nämnden tar över ansvar från övriga nämnder. Ett samordningsansvar innebär inte heller ett övertagande av andra nämnders ansvarsområden enligt reglemente, andra styrande dokument eller lagstiftning.

Regionalt stödcentrum heder kan ge förvaltningarna stöd i deras arbete med implementeringen av planen. I staden finns också olika samordnings- och samverkansgrupper för arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Dessa grupper kommer att följa arbetet med planen och ge visst stöd i implementeringen.

Uppföljning av denna plan

Berörda nämnder ska följa upp genomförandet av de aktiviteter som de är ansvariga för i denna plan. Varje förvaltning ska årligen rapportera genomförandet till sin nämnd. I rapporteringen ska förvaltningarna beskriva hur aktiviteterna genomförs och vilka hinder som eventuellt finns i genomförandet.

Socialnämnd Centrum ansvarar för en samlad uppföljning vid planperiodens slut år 2027. I uppföljningen är det viktigt att undersöka vilka resultat eller nya utvecklingsprocesser som aktiviteterna har gett upphov till.

Planens utgångspunkter

Frihet från hedersrelaterat våld och förtryck är en mänsklig rättighet. Planen stöttar utvecklingen av stadens befintliga arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den kompletterar förvaltningarnas systematiska kvalitetsarbete som säkerställer att verksamheten lever upp till lagar, föreskrifter, nationella och lokala mål.

Göteborgs Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck har sin utgångspunkt i internationella konventioner, svensk lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd, den nationella jämställdhetspolitiken och lokal styrning. Arbetet ska genomföras med hänsyn till olika individers behov och bidra till likvärdiga insatser. Ingen får diskrimineras och det ska omfatta alla människor, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (diskrimineringslag 1 kapitlet 1 §). Både de som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck och de som utsätter andra för hedersrelaterat våld och förtryck ska omfattas av arbetet.

Vad är hedersrelaterat våld och förtryck?

Hedersrelaterat våld och förtryck utövas till stor del i nära relationer och kännetecknas av starka kollektivistiska inslag, där individens intresse och handlingar anses vara underordnat familjens/släktens intresse. Individens sexualitet och intima relationer ses som hela familjens angelägenhet och anses kunna påverka familjens heder. Våldet kan anta många olika former, men bortföranden utomlands för bland annat barn- och tvångsäktenskap, kvinnlig könsstympning, uppfostran eller omvändelse till en heterosexuell läggning är specifika uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck.

De normer som styr hedersrelaterat våld och förtryck är patriarkala och heteronormativa och grundar sig i en föreställning om heder som inte delas av övriga samhället. Kvinnliga familjemedlemmars kyskhets och oskuld samt deras faktiska och påstådda beteende i förhållande till dessa ideal är särskilt viktigt för familjens heder. Hbtqi-personers sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck ses som extra hotfullt mot familjens heder, eftersom de bryter mot hedersnormerna. Hbtqi-personer är därför särskilt sårbara i hederskontext. Pojkar och unga män kan förväntas bevaka och kontrollera systrar eller kvinnliga släktingar och riskerar att själva bli utsatta för våld och förtryck om de väljer att gå emot hedersnormerna.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning är liksom hbtqi-personer särskilt sårbara i hederskontext, eftersom de ofta står i en särskild beroendeställning till vårdpersonerna och kan ha svårt att kommunicera med det omgivande samhället.

Hedersnormer strider mot principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet. Till skillnad från våld i nära relation känner förövaren av hedersrelaterat våld och förtryck sällan skuld eller skam över sina handlingar, eftersom våldet är sanktionerat av familjen/kollektivet. En annan skillnad är att det hedersrelaterade våldet ofta är planerat, medan våld i nära relation ofta är oplanerat.

Planen

Göteborgs Stad har ett övergripande mål om att ingen ska utsättas för våld i nära relationer. Eftersom hedersrelaterat våld och förtryck till stor del utövas i nära relation ska staden därmed även arbeta för att ingen ska utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Det övergripande målet beskrivs i Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relationer 2024 – 2027. Kopplat till målet finns fyra delmål som är viktiga för att staden ska uppnå det övergripande målet. För att möjliggöra synkroniserat arbete gällande våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck utgår aktiviteterna i denna plan från samma områden som delmålen i planen för arbete mot våld i nära relation: förebyggande arbete, stöd och skydd till vuxna och till barn, samt att arbetet som görs är av god kvalitet. Framgång inom samtliga områden bör leda till att skadeverkningarna av våldet minskar och i bästa fall att det aldrig äger rum.

Denna plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck kompletterar planen mot våld i nära relation, genom att den tar sikte på det som skiljer det hedersrelaterade våldet och förtrycket från våld i nära relation och på den särskilda utsatthet som personer som lever i hederskontext befinner sig i. Aktiviteterna är formulerade utifrån vad stadens förvaltningar anses behöva göra i dagsläget för att utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, utöver att upprätthålla pågående arbete och att arbeta utifrån befintliga krav som finns i lagstiftning och annan styrning.

1. Förebyggande arbete

Staden ska arbeta för att förhindra att hedersrelaterat våld och förtryck uppkommer och upprepas. Förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck handlar både om att ge barn, unga och vuxna tillgång till sina mänskliga rättigheter och att förebygga våld och brottslighet. I Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation finns flertalet aktiviteter som är viktiga för det förebyggande arbetet och dessa bör tas i beaktande även i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

I arbetet med denna plan har en aktivitet som kan utveckla och stärka stadens förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck identifierats. Denna aktivitet ska genomföras under planperioden av nämnder med utpekat ansvar.

Öka personalens kompetens

Personer som har en funktionsnedsättning, framför allt intellektuell funktionsnedsättning, och personer som identifierar sig som hbtqi är särskilt sårbara i hederskontext. Dessa grupper riskerar att bli osynliga i ett generellt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Dels för att samhället i hög grad bygger på föreställningar om heteronormativitet, dels för att samhällets institutioner och insatser vanligtvis är uppbyggda utifrån normativa föreställningar om hur människor fungerar och agerar. Som ett led i att säkerställa att dessa grupper uppmärksammas och får en likvärdig tillgång till stöd och hjälp, ska socialförvaltningarna, utbildningsförvaltningarna och förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning genomföra kompetenshöjande insatser med fokus

på hbtqi-personers och personer med funktionsnedsättnings särskilda utsatthet i hederskontext.

Nr.	Aktivitet	Ansvarig
1.1	Socialförvaltningarna och utbildningsförvaltningarna ska öka personalens kompetens om hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättnings särskilda utsatthet i hederskontext.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård och omsorgsnämnden, utbildningsnämnden, grundskolenämnden, förskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

2. Stöd och skydd till utsatta barn och vuxna

Barn och vuxna som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck behöver samhällets stöd och skydd. Många som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck lider av trauman, psykisk ohälsa, bristande tillit till andra människor och ekonomiska problem. Att lämna hederskontexten innebär att individen ofta behöver lämna hela sitt sociala nätverk och börja om på nytt, vilket kan vara oerhört påfrestande.

Många av de insatser som ska vidtas av förvaltningarna vid upptäckt, anmälan eller ansökan om stöd och skydd är reglerade i lagar och föreskrifter. Både socialtjänsten och skolan har krav på sig att verksamheten bedrivs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet (skollag 1 kapitlet 5 §, 5 kap 1 § [nya] socialtjänstlagen). I *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation 2024 – 2027* finns flertalet aktiviteter som är viktiga för att kunna ge barn och vuxna adekvat stöd och skydd från våld, även från hedersrelaterat våld och förtryck.

Två aktiviteter som kan utveckla och stärka stadens arbete med stöd och skydd för barn och vuxna som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck har identifierats under arbetet med denna plan. Aktiviteterna ska genomföras under planperioden av nämnder med utpekat ansvar.

Ställ frågor för upptäckt av hedersrelaterat våld

Att ställa frågor till människor om våldsutövning och våldsutsatthet är viktigt för att kunna upptäcka om de utsätts för våld eller utsätter andra för våld. I Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation finns tre aktiviteter som ger socialnämnderna i uppdrag att säkerställa att det finns rutiner och metoder att ställa frågor om våldsutövning och våldsutsatthet (aktiviteterna 1.5, 2.3 och 3.1). För att socialförvaltningarna även ska kunna upptäcka fler som utsätts för eller utövar hedersrelaterat våld och förtryck, ska socialförvaltningarna inkludera hedersrelaterat våld och förtryck i arbetet med rutinerna och metoderna för att ställa frågor. Detta för att i förlängningen kunna erbjuda fler utsatta och utövare stöd och hjälp.

Nr.	Aktivitet	Ansvarig
2.1	Socialförvaltningarna ska i arbetet med att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövning även ställa frågor för att upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Implementera standardiserade bedömningsmetoder

Standardiserade bedömningsmetoder är viktiga verktyg för att urskilja om individen är utsatt för just hedersrelaterat våld och förtryck, samt för att bedöma risken för fortsatt eller ökad utsatthet. I staden har förvaltningarna utvecklat olika arbetssätt och det ökar risken för att individer inte får tillgång till likvärdigt stöd och skydd. Att implementera standardiserade bedömningsmetoder i verksamheterna möjliggör ett mer likvärdigt arbete i staden. Därför ska socialförvaltningarna implementera standardiserade bedömningsmetoder för risk- och skyddsbedömning inriktade på hedersrelaterat våld och förtryck. Standardiserade metoder ska användas i ärenden rörande barn, unga och vuxna.

Det finns olika bedömningsinstrument som kan användas. Exempelvis erbjuder Socialstyrelsen utbildningar i HEVA, som är ett bedömningsstöd för utredning av hedersutsatta barn mellan 12 och 17 år. Ett annat exempel på instrument som kan användas för bedömning av risk för hedersrelaterat våld är PATRIARK, som Regionalt stödcentrum heder erbjuder utbildningar i.

Nr.	Aktivitet	Ansvarig
2.2	Socialförvaltningarna ska implementera standardiserade bedömningsmetoder för risk- och skyddsbedömning inriktade på hedersrelaterat våld och förtryck.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

3. Öka kvaliteten i arbetet

Det är viktigt att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är av god kvalitet. Ett kontinuerligt och systematiskt arbete för att öka kvaliteten säkrar att verksamheterna når krav och mål, och att målgruppernas behov och förväntningar på verksamheten möts. I *Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation 2024 – 2027* finns flera aktiviteter för att öka kvaliteten i arbetet. Dessa aktiviteter bidrar även till att öka kvaliteten i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.

I arbetet med denna plan har två aktiviteter som ytterligare kan öka kvaliteten i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck identifierats. Aktiviteterna ska genomföras under planperioden av nämnder med utpekad ansvar.

Skapa en gemensam rutin

Det finns i dagsläget inget gemensamt arbetssätt i socialförvaltningarna för ärenden om hedersrelaterat våld och förtryck. Därmed finns risk att olika förvaltningar och stadsområden gör olika bedömningar och erbjuder individer med samma behov olika möjligheter till stöd och skydd. För att öka likvärdigheten i staden ska de fyra regionala

socialförvaltningarna tillsammans med förvaltningen för funktionsstöd ta fram en gemensam rutin för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.

Hedersrelaterat våld och förtryck kan exempelvis yttra sig i form av kontroll och begränsningar, fysiskt eller sexuellt våld. Bortförande och kvarhållande av barn utomlands för äktenskap, uppfostring eller omvändelse till heterosexuell läggning är ytterligare exempel på uttryck av hedersrelaterat våld. Likaså kvinnlig könsstympning. I rutinen ska förvaltningarna inkludera arbetssätt för att upptäcka och hantera dessa och andra uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck. Rutinen ska omfatta arbetet med barn, unga och vuxna, och ska även beakta de dubbla roller som offer och förövare som kan förekomma hos individer som lever i hederskontext.

Nr	Aktivitet	Ansvarig
3.1	De fyra regionala socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd ska skapa en gemensam rutin för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd Samordningsansvar: socialnämnd Hisingen

Utveckla kartläggningen av bortförda barn

Barn och unga som befinner sig i hederskontext kan föras ur landet och där utsättas för olika typer av våld och förtryck. Sedan år 2020 har stadsdelsnämnderna och därefter socialförvaltningen Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst sammanställt statistik över antalet barn som förts ut ur landet av hedersrelaterade anledningar. Det har genom åren framkommit utmaningar att genomföra kartläggningen på ett sätt som kan visa att det är just hedersrelaterad problematik som är orsaken till att barnet förs ut ur landet. Kartläggningens tillförlitlighet och användbarhet kan ifrågasättas, och den är i behov av utveckling för att kunna tjäna som ett underlag till verksamhetsutveckling. Att utveckla kartläggningen kan exempelvis innebära att socialförvaltningarna behöver se över orsaks- och händelsekoder i sitt verksamhetssystem för myndighetsutövning och skapa manuella arbetssätt för att systematiskt granska ärenden som är kodade som hedersrelaterade. Samverkan med grundskoleförvaltningen för tillgång till information från skolpliktsbevakningen kan bli aktuellt. Socialförvaltningen Centrum ska även ge förslag på hur kartläggningens resultat kan användas för att utveckla arbetet med att förhindra att bortföranden sker.

Nr.	Aktivitet	Ansvarig
3.2	Socialförvaltningen Centrum ska utveckla kartläggningen av barn som förs ur landet av hedersrelaterade anledningar och ge förslag på hur kartläggningens resultat kan användas för verksamhetsutveckling på området.	Socialnämnd Centrum

Översikt av aktiviteter

Nr.	Aktivitet	Ansvarig
1.1	Socialförvaltningarna och utbildningsförvaltningarna ska öka personalens kompetens om hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättnings särskilda utsatthet i hederskontext.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård och omsorgsnämnden, utbildningsnämnden, grundskolenämnden, förskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.
2.1	Socialförvaltningarna ska i arbetet med att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövning även ställa frågor för att upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden
2.2	Socialförvaltningarna ska implementera standardiserade bedömningsmetoder för risk- och skyddsbedömning inriktade på hedersrelaterat våld och förtryck.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst
3.1	De fyra regionala socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd ska skapa en gemensam rutin för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.	Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd
3.2	Socialförvaltningen Centrum ska utveckla kartläggningen av barn som förs ur landet av hedersrelaterade anledningar och ge förslag på hur kartläggningens resultat kan användas för verksamhetsutveckling på området.	Socialnämnd Centrum